

נותיו המוסיקאליים — הוא איש חב"ה ובכל מקום הוא מוקף תמיד מעריצים ובעיקר מעריצות.

חייו האישיים של האיש, שהוא אורח קבוע בכל אירוע חברתי נוצץ, הם סוער וריע למדי. בגיל 21 נשא לאשה את כרמן לאסקי, זמרת קנדית. מנישואין אלה נולדו שני ילדיו: וארינה, היום נשואה, סטודנטית באוניברסיטת מונטריאול ו-מרבאן בן ה-21, תלמיד הניבירההוד פליי האוס, אחד מבתי-הספר למשחק של ניו-יורק. וארינה מתגוררת במונטריאול, ואני מת לעשות ילדים, אבל לה לא מתחשק עדיין לעשות ילדים, ופיראן מתגורר בבית אביו, ברחוב 72 פינת ה' שדרה השנייה במנהאטן, וסוף-סוף מת-גשם חלום חייו ואחד מילדיו גר איתי, אומר לי אביו המפורסם.

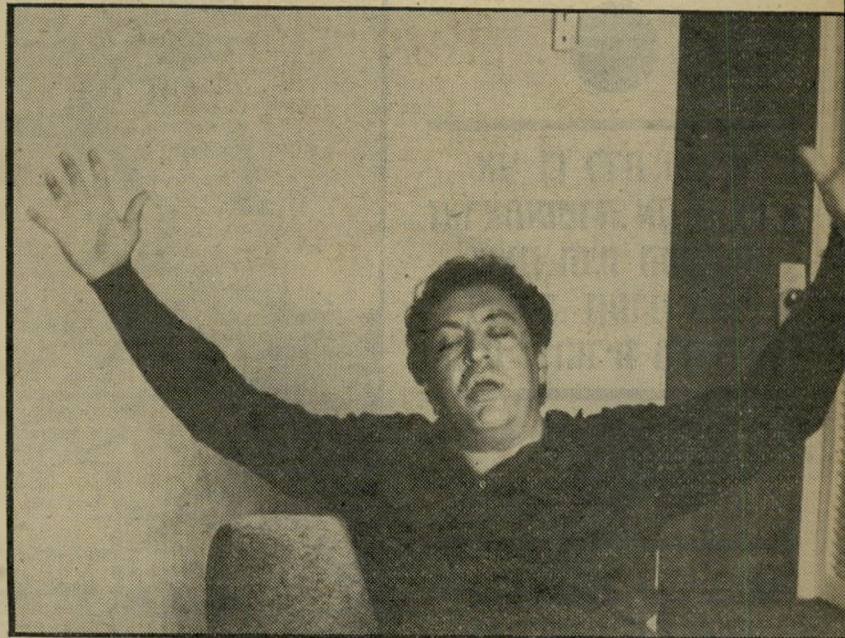
מאהטה התגרש מכרמן לאסקי ב-1964. באמצע שנות השישים ניהלה כרמן רומן סוער עם זארין, אחיו הצעיר של מאהטה, וראה-חשבון במיקצועו, שהפך להיות מנהלה האדמיניסטרטיבי של התיזמורת הפילהרמונית של מונטריאול.

שלוש שנים אחרי גירושו פגש מאהטה בכוכבינת אמריקאית ממוצא צ'כי, ננסי

שוטרים להגנה על חייו, מוציאה מידיו של מנוי התיזמורת הפילהרמונית סכין, שומרת מאחרי הקלעים כדי למנוע פגיעה באיש האהוב והמקובל. איך מרגיש זובין מאהטה כיום, בארץ שבה הוא מבלה שלושה חודשים בשנה, בארץ שאליה הוא מתייחס כאל "רבע מחיי"? **האם אתה מרגיש ששפנו לך עורה? שכל השנים שבהם היית ילד טוב ולא הרגזת אף אחד, היית מקובל, אהוב ורצוי ובעת, כשאתה מנגן את ואגנר ופוגע ברגשות של כמה אזרחים, מתייח'ים סים אריך כאל אויב?**

אני חלק מהארץ הזאת. מי שחושב ש-אני זר ושאני לא מבין לריגשותיהם של אלה שנסעו מנגינת ואגנר, אינו מכיר אותי. עשרים שנה אני חלק מהארץ ופית' אום מאשימים אותי שאני לא מבין! פית' אום אני לא יהודי, פיתאום אני לא מר-גיש! אני רוצה שתדעי — אני מבין לליבם של האנשים שלא רוצים לשמוע ואגנר, ולכן ואגנר אינו בתוכנית הר-קונצרטים. כאב לי הלב כשאנשים באו אלי ואמרו לי: מר מאהטה, אנא אל תנגן את ואגנר.

מדוע אתה מתעקש לנגן את

מרואיין מהטה

...אנו לובשים חגורה קדושה ורצועה מתחת לבגדינו, כמו הציצית של היהודים...

ואגנר — הרי לא מדובר בבית' אופרה אלא בתיזמורת פילהרמוני נית?

הו, אני חולם לנגן אופרה של ואגנר בקיסריה — האמפיתיאטרון כאילו נוצר בשביל ואגנר.

אתה אומר שאתה מבין את המתנגדים להשמעת יצירות ואג' נר. מדוע, אם כך, אתה מתעקש לבצע אותו?

אני לא מתעקש. איני כופה את ואגנר על התיזמורת. את לא מכירה את ה-

אני חולם לנגן את ואגנר בקיסריה. האמפי'יאטרון נוצר בשביל ואגנר!

תיזמורת — אהו, ועוד איך אינך מכירה את הנגנים — אילו לא רצו לא היו מנג'נים. מכל חברי התיזמורת מתנגדים רק שניים.

החזרות על ואגנר אינן חלק מתוכנית העבודה שלנו. אנחנו מתכנסים לחזרות מיוחדות כדי לעבוד על ואגנר. החזרה הרגילה מתחילה בעשר בבוקר, ובשורה

ואגנר אנחנו באים במיוחד בתשע. שעה לפני החזרה. איש לא מכריח את נגני ה' תיזמורת לבוא לחזרה הזו, אבל עובדה — כולם באים.

שד מר היה הרעיון לבצע את ואגנר בפילהרמונית?

אנחנו מדברים על זה כבר חמישים שנה. את יודעת, התיזמורת היא קואופר'טיב. יש ועד, ובכל פגישה איתי ביקש הוועד שנגן את ואגנר.

האם אתה מתכוון להמשיך ודהאבק עד נגינת ואגנר?

את רואה בעצמך — הפסקתי לנצח את ואגנר. לפי דעתי, אנחנו לא יכולים לנגן ואגנר לפני שתעשה בארץ עבודת הכנה. צריך להכין תוכנית לימוד מיוחדת. לפני שיהיה פה קונצרט של ואגנר. אנשים פנו אלי ואמרו לי: מר מאהטה, למה שלא יהיה קונצרט מיוחד רק של ואגנר? מי שלא ירצה לשמוע לא יקנה כרטיסים. חשבתי שזה רעיון טוב, אבל אני מכיר את עם ישראל — אלה שמתנגדי דים לוואגנר, אלה שקוראים לעצמם פרטי'זנים, ירכשו את הכרטיסים ויבואו להפי'רע.

פרשת ואגנר היא הקטנה של המצב בישראל — גם בממשלה מפלגות קטנות ולא חשבות משפיעות על העם. איזה מין מקום זה? מה קורה למדינה? איפה נשמע שקבוצת אנשים קטנה קובעת לרוב איך לחיות. מה לאכול ומה לשמוע? הנושא הוא הרבה יותר רציני מוואגנר. אנשים בתיזמורת אומרים לי: תראה מה קורה לארץ שלנו, תראה לאן הגענו. ואני, מה אני יכול להגיד להם? אני רק מוסי'קאי, אני לא פוליטיקאי.

באיזו דרך, לדעתך, תצליחו לשבור את חרם ואגנר ולנגן אותו בפילהרמונית?

זה עניין של תהליך. אני מקווה שאולי בעזרת הטלוויזיה. הייתי צריך להופיע ב' חוקר. זה היה מאוד חשוב לי, רציתי להגיד לכל עם ישראל, ואני יודע שבארץ כל עם ישראל רואה טלוויזיה, רציתי לי' הגיד להם שאיכפת לי, שאני מבין, ורציתי להסביר למה חשוב מצד שני לנגן ואגנר. אבל לצערי הטלוויזיה ביטלה את השתת'פות, וחבל. חשוב לי שידעו שאני מבין את אלה שחיים עם הזיכרונות, אבל חשוב לי שידעו שאני לא מבין את הצבועים ואני עוד יותר לא מבין את אלה שצוע'רים בלי שיהיה להם מידע נכון.

אתה מגן על ואגנר?

הדבר היחיד שאני מגן עליו בכל עניין ואגנר הוא הגאונות של האיש. כאדם הוא אדם ממדרגה שלישית, ובכל זאת, אל תשכחי שהוא היה בן תקופתו.

הוא פורסם ספרים אנטי'שמיים, כמו דמשל, סיפרו על הש'פעת היהודים על המוסיקה.

ואגנר הושפע מהאווירה האנטי'שמית בתקופתו. כאשר צעיר הוא הרגיש שהיה' דים רודפים אותו. בצעירותו פנה אל מאיירבר, כותב גדול לאופרה שנחשב כ' "מלך פאריס", וביקש ממנו עזרה. מאייר'בר, שחש בגאונותו, סירב לעזור לו, וואגנר לא שכח זאת. הוא היה רעב ועני וישב בבית'הסוהר בפאריס, והוא פיתח שינאה כלפי היהודים.

הוא טעה, ורעיונותיו היו מוטעים. דרך'אגב, מאוחר יותר הפכו היהודים לתומ'כיו הגדולים ביותר. ולמרות זאת הוא לא שינה את יחסו ליהודים. אני לא האיש שיבוא וישפוט את ההיסטוריה, אבל זה יהיה נאיבי מאוד להגיד שוואגנר היה האנטי'שמי היחיד. במחצית המאה התשע' עשרה אירופה המרכזית כולה היתה מוצ'פת באנטי'שמיות. אלא שוואגנר היה אדם בעל השפעה, שפירסם את דעותיו בכתו'רים בים וזכה בתשומת'לב.

המשורר היהודי הגרמני הגדול היינריך היינה היה ידידו של ואגנר. על האופרה פארסיפל, האופרה האחרונה של ואגנר, שהיא אופרה נוצרית ניצח הרמן לוי. גוסטאב מאהלר, שהיה מנצח וכותב יהודי, היה מנצח ידוע של יצירות ואגנר, ויש עוד דוגמות לכך שיהודים התעלמו מהאנטי'שמיות של ואגנר בגלל גאונותו.

מדוע חשוב לתיזמורת ה' פילהרמונית לנגן את ואגנר?

אני באמת לא מבין מה קורה פה. היטלר אהב את ואגנר וניצל אותו לתעמולה שלו. אני באמת שמח שהוא לא אהב געפילטשפיש אחרת הייתם מפסיקים לי' אכול גם דג ממולא!

ואגנר היה המהפכן הגדול ביותר ב' תחום המוסיקה של מחצית השנייה של המאה התשע'עשרה. כולם הושפעו מ' ואגנר, עד שבאה המהפכה שחולל שיינ'ברג, יהודי מוינה. עבודותיו הראשונות של שיינברג היו על טהרת סיגנון ואגנר. אגו, כאחת התיזמורות הגדולות בעולם.

בני דחי אינם קוברים את מחיהם. הם נותנים לנשד לאכול את הבשר, ומשליכים את העצמות לים, כדי שלא למא' את האדמה

לא יכולים לנגן רק את הפירות, אנו חיי' בים לנגן גם את השורשים. לכן אנחנו רוצים לנגן את ואגנר.

אנחנו מרכיב לערוך חזרות על ואגנר לא דווקא לשם ביצוע בפני קהל, ואגנר הוא הלחם והחמאה של עולם המוסיקה. איי'אפשר בלעדיו.

אתה יודע שוואגנר מוחרם בישראל לא רק בגלל דעותיו האנטי'שמיות, אלא יותר משום שאומץ עדידי היטלר והנאצים?

אני יודע, ואני מבין לריגשות קורב'נות הנאצים. פגשתי את שימחה הולצ'ברג, איש נהדר, והסברתי לו מדוע כמוסי'קאי חשוב לי לבצע את ואגנר. הוא אמר שאינו יכול שלא להסכים איתי.

האם אנו חיים בחברה חופשית או לא? מה קורה למדינה? את מבינה שמה ש' קורה כעת בתיזמורת דומה למה שקורה בממשלה? אנו זקוקים למוסיקה הזאת כ' מוסיקאים, ורוב הציבור רוצה את המוסי'קה הזאת. אתמול בלילה ניצחתי על ה' סימפוניה הרגילה. בדרך'כלל הקהל קורא לי לצאת אליו פעמיים, אתמול קראו לי חמש פעמים. הם רצו לשמוע ואגנר.

ניגנתם ואגנר?

השתגעתי? מפקד המיטרה עמד מאחרי הקלעים לשמור על חיי. מצאו אצל מישהו סכין, רצו להרוג אותי בגלל ואגנר! אמר'תי למפקד המיטרה: למה שלא תשימו כבלים על ידי ואני אצא החוצה אל הקהל ואראה לו שידי כבולות ואיני יכול לנצח ואגנר?

אני מאוד מצטער על מה שקורה, אמה שלי היסטריה בקליפורניה. בתי טילפנה אלי ממונטריאול בשתיים בלילה. רק אש'תי לוקחת את כל העניין באופן פילוסופי. היא אומרת שאם זה יפגע אפילו באדם אחד, אסור לי לנצח על ואגנר.

ומה אתה אומר?

אני בקונפליקט. אתמול מאחרי הקל'עים באו שתי נשים, אשה אחת צעקה לי: "מאסטרו, אל תשים לב, תמשיך לנגן ואגנר!" והאשה השניה אמרה: "מאסטרו, תחשוב על ששת המיליונים". שתיהן יהוד'יות, שתיהן ישראליות. לשתיהן יש זכות להגיד ולהרגיש מה שהן רוצו. אבל מה איתי?

אתה מאוכזב מהתנהגות המנויים, מההתפרעויות באולם הקונצרטים?

לא מדובר בכל המנויים, ולא בכל עם ישראל, זה רק חלק. את רוצה שאראה לך את מיכתבי ההערצה והעידוד שאני מקבל?

יש לי שורשים עמוקים בארץ הזו, יש לי אהבה גדולה אליה. אני לא אוותר על נגינת ואגנר, לא אני ולא התיזמורת. צריך לחנך את העם מי זה ואגנר ה' מוסיקאי, אחרי שידעו וילמדו להעריך אר'תו כמוסיקאי ואת חשיבותו כגאון, יוכלו להחליט — כן או לא.

אני באמת לא מבין מה קורה פה. היטלר אהב את ואגנר וניצל אותו לתעמולה שלו. אני באמת שמח שהוא לא אהב געפילטשפיש אחרת הייתם מפסיקים לי' אכול גם דג ממולא!